

Rådene fra barn vinner

Nina Strand

journalist i Tidsskrift for Norsk psykologforening

Foreningen for sakkyndige psykologer advarer mot delt bosted for barn under tre år, mens framtreedende psykologeksperter mener det ikke er grunn til en slik advarsel. Hva skal da Barneombudet mene?

SER TIL GRENLAND: Barn bør få tilbud om en egen time når foreldrene er til mekling, slik de har ved familiekontoret i Grenland, mener Anne Lindboe.

(Foto: Barneombudet).

– Hvor mange henvendelser får dere som dreier seg om barn og skilsmisser?

– Da vi telte for et par år siden – før rapporten *Barnas stemme stilner i stormen* – var det rundt 100 i året. Nå vil jeg gjette på 150. Teller vi med voksne, er vi oppe i et mye høyere tall. Dette er ett av temaene vi får aller flest henvendelser om. Og så reiser vi rundt på skoler med bussen vår «Barneombussen» og informerer om barns rett til medvirkning til å bli hørt i sammenheng med sin egen sak.

– Hvorfor «Barneombussen»? Var det noe du selv fant på?

– Ja, faktisk. Da jeg ble ansatt som barneombud, ble jeg intervjuet av et ungdomspanel som en del av søkeprosessen. Etter at jeg var ansatt, spurte jeg dem: Hva er det viktigste jeg kan gjøre nå? Svaret deres var: Mange barn kjenner ikke sine egne rettigheter og vet ikke om at de har sitt eget ombud. Du må reise til skolene, og informere dem om det. Det var jo en kjempeidé. Altfor mange barn har ikke hørt om barnekonvensjonen, og ikke lært om hva den betyr for dem selv, slik som rett til å bli hørt og få delta i viktige prosesser som angår eget liv.

– Hører du mest fra barn som har store problemer? Psykologer får noen ganger kritikk for at de har et skjevt bilde av virkeligheten, siden de fleste de møter, er folk som strever mer enn gjennomsnittet. Hvilke tanker gjør du deg om det?

– Klart det finnes mange ukompliserte skilsmisser. Men på hver eneste skole jeg kommer, møter jeg minst én som har det tøft. Det er i seg selv mange nok for meg til å bli bekymret. En Sintef-rapport fra 2002 sier at barn høres i 4 prosent av rettsprosessene. Et lavt tall, selv om det nok har steget siden da. I dag er det et økende antall høykonfliktsaker som tas opp i retten. Antall saker der presumtivist to gode omsorgspersoner ikke klarer å bli enige, vokser også. Jeg synes det har vært en tendens til å bagatellisere hva skilsmisse innebærer for barna. Mitt inntrykk når jeg møter barn og unge, er at dette er noe barn sliter lenge med. Ikke nødvendigvis ved at de får psykiske lidelser eller blir dysfunksjonelle, men det påvirker livet deres. Nå jobber Barneombudet for at det skal være obligatorisk at barn får tilbud om en egen time når foreldrene er til mekling.

– Jeg synes det har vært en tendens til å bagatellisere hva skilsmisse innebærer for barna

– Si mer om bakgrunnen for dette forslaget?

– Bakgrunnen er at barna i altfor liten grad er involvert i sammenheng med mekling. Ekspertene i ungdomspanelet vårt ga et klart råd om at vi burde få til endringer her. Man kan jo høre barn via foreldrene. Men vi må jo spørre oss hvor nøytrale foreldrene er. Mange er sinte på partneren, og de er stressa. I tillegg vil foreldrene ofte ha ulikt syn på hva som er barnets beste. Klarer man i en slik situasjon å se bort fra sine egne behov? Barn på sin side tar mye hensyn til foreldrene sine, og sier ikke alltid hva de tenker og mener. Derfor bør det være et obligatorisk at barn får et eget tilbud ved familiekontoret.

–Foreldrene skal ikke være med på den samtalen?

– Nei. Men det finnes forskjellige måter å gjøre det på. Grenland familiekontor har en spennende modell. De snakker først med barnet alene i ca. en time. Så tar terapeuten foreldrene inn og formidler hva barnet har fortalt. Dette vet barnet om, og har godkjent det som fortelles. Når det er gjort, er det som at rommet blir «fylt av barn», sier terapeutene. Det ser ut til at foreldrene stopper opp og får tenkt seg om; at de greier å legge sine egne behov mer til side.

– Alderen spiller vel inn?

– Barnekonvensjonen opererer ikke med aldersgrense. Etter barneloven skal barn som har fylt 7 år høres, videre skal det gjøres en vurdering i hvert tilfelle om et barn under 7 år også skal høres. Så viser samtaler med vår ekspertgruppe bestående av barn som har opplevd samlivsbrudd, at det også trengs en oppfølgingstime. Foreldrene har for eksempel gjort en 50-50-løsning. Fint for noen barn, mens det er veldig tungt for andre. Barn har vanskeligheter med å ta opp slike ting. De ønsker ikke å såre foreldrene. Vi må legge til rette for at barn skal være med på å evaluere ordningen etter ett år. Det er litt vanskelig å vite hvordan ting blir i praksis, så noen barn til oss. Dessuten kan mye forandre seg når en kommer i tenårene.

– Jeg kontaktet Odd Arne Tjersland og Frode Thuen, som begge har forsket mye på barn og skilsmisser, og spurte hva de synes om at barneombudet advarer mot delt bosted når barnet er under tre år. Begge var skeptiske til å bruke alder på den måten. De peker på at barns modenhet er forskjellig, og at det er mer vanlig i dag at begge foreldrene har et nært forhold til barnet fra dag én.

– Vi har forholdt oss til Bufdir, som har gitt en anbefaling på bakgrunn av forskning. Min rolle er å ta barnets perspektiv. Det å flytte mye rundt og ha mange omsorgspersoner er ikke nødvendigvis det beste for barnet. Foreldre bør se at barnet trenger ro, at de selv kan tre litt til side og se barnet sitt. Dessuten vil jeg trekke frem føre-var-prinsippet. Og at barn er forskjellige, selvfølgelig. Jeg underkjenner ikke behovet for å ha tilknytning til to foreldre, men en 50–50-løsning kan være utfordrende for så små barn. Det er det også forskning som viser. Vi vet ikke alltid hvem som tåler slike utfordringer. Foreldrene kan uansett være mye sammen med barnet sitt hvis begge er fleksible og legger til rette for det.

– **Hvordan manøvrerer du generelt når det er faglig uenighet?**

– Vi driver jo ikke selv forskning. Men min grunnregel er å se barnets beste og være barnets talsperson. Vi henter mye informasjon fra barna selv, og det farger i stor grad det vi sier og mener. Samtidig er vi i kontakt med forskningsmiljøene. Men det er ikke vår rolle å konkludere når det er uenighet. Vi skal holde frem barnestemmen og se på hvordan ordninger som for eksempel kontantstøtte og delt bosted vil påvirke barn. Ofte argumenteres det med likestilling, hensyn til foreldrenes situasjon, arbeidsplasser osv. Vår oppgave er å si: Hva med barna?

Hvorfor NÅ?

- Advarer mot delt bosted for barn under tre år
- Vil at barn skal få et eget tilbud ved familiekontoret
- Vil at vi skal snakke mer om barns smerte etter skilsmisse